

EFTA-TILSYNSMYNDIGHEDENS HENSTILLING

af 5. november 2008

om relevante produkt- og tjenestemarkeder inden for den elektroniske kommunikationssektor, som er underlagt forhåndsregulering i overensstemmelse med den akt, hvortil der henvises i punkt 5cl i bilag XI til EØS-aftalen (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester), som tilpasset aftalen ved protokol 1 og sektortilpasningerne i bilag XI til denne aftale

(2009/C 156/12)

EFTA-TILSYNSMYNDIGHEDEN HAR —

tilsynsmyndigheder (NRM) i EFTA-staterne vedtage en henstilling om relevante produkt- og tjenestemarkeder.

UNDER henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde ⁽¹⁾,

UNDER henvisning til aftalen mellem EFTA-staterne om oprettelse af en tilsynsmyndighed og en domstol, særlig artikel 5, stk. 2, litra b),

UNDER henvisning til den akt, hvortil der henvises i punkt 5cl i bilag XI til EØS-aftalen (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester) ⁽²⁾, som tilpasset aftalen ved protokol 1 og sektortilpasningerne i bilag XI til denne aftale, særlig artikel 15,

UNDER henvisning til EFTA-Tilsynsmyndighedens beslutning nr. 194/04/KOL af 14. juli 2004 om vedtagelse af en henstilling om relevante produkt- og tjenestemarkeder inden for den elektroniske kommunikationssektor, som er underlagt forhåndsregulering, og retningslinjerne for markedsanalyse og beregning af stærk markedsposition, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) I rammedirektivet fastlægges en lovramme for den elektroniske kommunikationssektor med henblik på at reagere på konvergenstendenserne ved at dække alle elektroniske kommunikationsnet og -tjenester inden for direktivets anvendelsesområde. Målet er at begrænse den sektorspecifikke forhåndsregulering, efterhånden som konkurrencen spredes til hele markedet.
- (2) Ifølge artikel 15 i rammedirektivet skal EFTA-Tilsynsmyndigheden (i det følgende benævnt »tilsynsmyndigheden«) efter høring af offentligheden og de nationale

- (3) Formålet med denne henstilling er at udpege de produkt- og tjenestemarkeder, hvor der kan være grund til at anvende forhåndsregulering i overensstemmelse med artikel 15, stk. 1, i rammedirektivet. Sigtet med enhver form for forhåndsregulering er i sidste instans at opnå fordele for slutbrugerne ved at gøre detailmarkederne konkurrencedygtige på varigt grundlag. Afgrænsningen af relevante markeder kan og vil ændre sig med tiden, i takt med at produkter og tjenester videreudvikles, og der sker ændringer i mulighederne for substitution på efterspørgsels- og udbudssiden. Eftersom henstillingen af 14. juli 2004 ⁽³⁾ nu har været i kraft i over fire år, er det hensigtsmæssigt at revidere den i lyset af markedsudviklingen i EØS. Denne henstilling erstatter således henstillingen af 14. juli 2004 som vedtaget ved beslutning nr. 194/04/KOL.

- (4) Ifølge artikel 15, stk. 1, i rammedirektivet skal tilsynsmyndigheden afgrænse markederne under anvendelse af principperne i konkurrenceretten. Der anvendes derfor konkurrenceretlige principper i denne henstilling til at afgrænse produktmarkederne inden for den elektroniske kommunikationssektor, samtidig med at udpegningen og udvælgelsen af afgrænsede markeder til forhåndsregulering er betinget af, at forholdene på de pågældende markeder er af en sådan art, at det er berettiget at indføre regulerende forpligtelser. Terminologien i denne henstilling bygger på terminologien i rammedirektivet og direktiv 2002/22/EF ⁽⁴⁾. I henhold til rammedirektivet er det op til de nationale tilsynsmyndigheder at afgrænse de relevante markeder tilpasset de nationale forhold, navnlig relevante geografiske markeder på deres område.

⁽¹⁾ I det følgende benævnt »EØS-aftalen«.

⁽²⁾ EFT L 108 af 24.4.2002, s. 33. Ændret ved forordning (EF) nr. 717/2007 (EUT L 171 af 29.6.2007, s. 32). I det følgende benævnt rammedirektivet.

⁽³⁾ EFTA-Tilsynsmyndighedens henstilling af 14.7.2004 om relevante produkt- og tjenestemarkeder inden for den elektroniske kommunikationssektor, som er underlagt forhåndsregulering i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, som er inkorporeret i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EUT L 113 af 27.4.2006, s. 18) og EØS-Tillæg nr. 21 af 27.4.2006, s. 33. Vedtaget ved beslutning nr. 194/04/KOL.

⁽⁴⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7.3.2002 om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (forsyningspligtdirektivet) (EFT L 108 af 24.4.2002, s. 51), som tilføjet punkt 5cm i bilag XI til EØS-aftalen ved afgørelse truffet af Det Blandede EØS-Udvalg nr. 11/2004 (EFT L 116 af 22.4.2004, s. 60) og EØS-Tillæg nr. 20 af 22.4.2004, s. 14.

- (5) Udgangspunktet for udpegningen af markeder i denne henstilling er at afgrænse detailmarkederne ud fra et fremadrettet synspunkt under hensyntagen til, hvorvidt der findes muligheder for substitution på efterspørgsels- og udbudssiden. Efter at have afgrænset detailmarkeder er det derefter hensigtsmæssigt at afgrænse relevante engrosmarkeder. Hvis det efterfølgende marked i vid udstrækning forsynes af en eller flere vertikalt integrerede virksomheder, kan det være svært for potentielt ikke-integrerede virksomheder at opnå det nødvendige input. For at fastslå, om markedet vil kunne forhåndsreguleres, kan det derfor være nødvendigt at opbygge et fiktivt foregående engrosmarked. Markederne inden for den elektroniske kommunikationssektor er ofte tosidede derved, at de omfatter tjenester, som stilles til rådighed over netværk eller platforme, som benyttes af brugere på begge sider af markedet; f.eks. slutbrugere, der udveksler information, eller afsendere og modtagere af information eller indhold. Disse aspekter skal der tages højde for i overvejelserne om udpegning og afgrænsning af markeder, idet de både kan påvirke den måde, hvorpå markeder afgrænses, og spørgsmålet om, hvorvidt forholdene er af en sådan art, at det er berettiget at indføre regulerende forpligtelser.
- (6) For at udpege markeder, som egner sig for forhåndsregulering, bør følgende kumulative kriterier anvendes. Det første kriterium er, at der er store og varige hindringer for markedsadgang. Disse kan være af strukturel, retlig eller reguleringsmæssig karakter. På grund af de elektroniske kommunikationsmarketers dynamiske karakter og funktion bør mulighederne for, at hindringerne overvindes inden for en relevant tidshorisont, dog også tages i betragtning ved gennemførelsen af en fremadrettet analyse med henblik på at udpege relevante markeder til eventuel forhåndsregulering. Derfor medtager det andet kriterium kun de markeder, hvis struktur ikke tenderer mod en reel konkurrencesituation inden for den relevante tidshorisont. Når dette kriterium anvendes, skal konkurrencesituationen bag adgangshindringerne også undersøges. Det tredje kriterium er opfyldt, hvis det ikke er muligt alene ved anvendelse af konkurrenceretten at imødegå de pågældende markedssvigt.
- (7) De vigtigste indikatorer, som skal tages i betragtning ved vurderingen af det første og det andet kriterium, svarer til dem, der lægges til grund som led i en fremadrettet markedsanalyse, nemlig indikatorer for hindringer for markedsadgang som følge af manglende regulering (herunder omfanget af irreversible omkostninger), markedsstrukturen, markedets ydeevne og dynamik, herunder indikatorer som markedets andele og -tendenser, markedspriser og -tendenser samt konkurrerende netværks eller infrastrukturers omfang og dækning. Ethvert marked, der opfylder de tre kriterier, og hvor der ikke findes forhåndsregulering, egner sig for forhåndsregulering.
- (8) Ud fra et konkurrencemæssigt synspunkt bør nye fremspirende markeder ikke pålægges urimelige forpligtelser, selv om markedslederen indtager en fortrinsstilling, jf. rammedirektivet. Nye fremspirende markeder anses for at omfatte produkter eller tjenester, hvor det på grund af deres nyhedsværdi er meget vanskeligt at forudsige efterspørgselsforholdene eller markedsadgangs- og udbudsforholdene og dermed vanskeligt at anvende de tre kriterier. Formålet med ikke at underkaste nye fremspirende markeder reguleringsmæssige foranstaltninger af hensyn til konkurrencen er at fremme innovation, således som det kræves i artikel 8 i rammedirektivet; samtidig bør markedsafskærmning på sådanne markeder fra markedslederens side forhindres, således som det anføres i tilsynsmyndighedens retningslinjer for markedsanalyse og beregning af stærk markedsposition i henhold til rammebestemmelserne for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester⁽¹⁾. Trinvisse forbedringer af den bestående netværksinfrastruktur fører sjældent til et nyt eller fremspirende marked. Når et produkts manglende substituerbarhed skal fastslås, skal sagen anskues ud fra både efterspørgselssiden og udbudssiden, inden det kan konkluderes, at produktet ikke er en del af et allerede eksisterende marked. Fremkomsten af nye detailtjenester kan give anledning til et nyt afledt engrosmarked, for så vidt som sådanne detailtjenester ikke kan tilvejebringes ved brug af de eksisterende engrosprodukter.
- (9) Hvad angår hindringer for markedsadgang er der to typer, som er relevante for denne henstilling: strukturelle hindringer og retlige eller reguleringsmæssige hindringer.
- (10) Strukturelle hindringer for markedsadgang følger af oprindelige omkostnings- eller efterspørgselsforhold, som skaber et asymmetrisk forhold mellem gamle og nye markedsaktører ved at bremse eller forhindre sidstnævntes markedsadgang. F.eks. kan der være tale om store strukturelle hindringer, hvis markedet er kendetegnet ved fordele i relation til de absolutte omkostninger, en betydelig synergieffekt og/eller betydelige stordriftsfordele, kapacitetsbegrænsninger og høje irreversible omkostninger. Hidtil findes der stadig sådanne hindringer for en almen indførelse og/eller tilrådighedsstillelse af abonnentnetforbindelser på faste steder. En lignende strukturel hindring kan også forekomme, hvor leveringen af tjenester forudsætter en netværkskomponent, som teknisk set ikke kan duplikeres eller kun kan duplikeres til en pris, som gør det uattraktivt for konkurrenterne.
- (11) Retlige eller reguleringsmæssige hindringer skyldes ikke økonomiske forhold, men lovgivningsmæssige, administrative eller andre statslige foranstaltninger, som direkte påvirker betingelserne for markedsadgang og/eller operatørernes stilling på det relevante marked. Et eksempel på en retlig eller reguleringsmæssig hindring for

⁽¹⁾ EFTA-Tilsynsmyndighedens retningslinjer af 14.7.2004 for markedsanalyse og beregning af stærk markedsposition i henhold til EU-rammebestemmelserne for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester som omhandlet i bilag XI til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EUT C 101 af 27.4.2006, s. 1), og EØS-Tillæg nr. 21 af 27.4.2006, s. 1.

markedsadgang er begrænsninger i antallet af virksomheder, som har adgang til frekvensspektret til levering af basistjenester. Andre eksempler på retlige eller reguleringsmæssige hindringer er priskontrol og andre prisrelaterede foranstaltninger, som pålægges virksomheder, og som ikke kun påvirker markedsadgangen, men også virksomhedernes stilling på markedet. Retlige eller reguleringsmæssige hindringer, som kan fjernes inden for den relevante tidshorisont, bør normalt ikke anses for at udgøre en økonomisk hindring for markedsadgang af en art, der kan opfylde det første kriterium.

- (12) Hindringer for markedsadgang kan også blive mindre relevante på innovationsdrevne markeder, som er kendetegnet ved en hurtig teknologisk udvikling. På disse markeder kan truslen om innovative tilbud fra potentielle konkurrenter, der endnu ikke er på markedet, skabe konkurrencepres. På innovationsdrevne markeder kan der forekomme dynamisk eller langsigtet konkurrence mellem virksomheder, som ikke nødvendigvis er konkurrenter på et eksisterende »statisk« marked. Denne henstilling udpeger ikke markeder, hvor hindringer for markedsadgang ikke forventes at bestå over et længere tidsrum. Ved vurderingen af, om hindringer for markedsadgang vil vedblive at bestå ved manglende regulering, er det nødvendigt at undersøge, om det pågældende erhverv hyppigt har oplevet vellykket markedsadgang, og om markedsadgangen har været eller fremover efter al sandsynlighed vil være tilstrækkelig umiddelbar og vedvarende til at begrænse en stærk markedsposition. Relevansen af hindringer for markedsadgang afhænger bl.a. af minimumsniveauet for en effektiv produktion og størrelsen af de irreversible omkostninger.
- (13) Selv om et marked har store hindringer for markedsadgang, kan der være tale om andre strukturelle faktorer, som kan betyde, at markedet faktisk tenderer i retning af en reel konkurrencesituation inden for den relevante tidshorisont. Markedsdynamik kan f.eks. forårsages af teknologisk udvikling eller ved konvergens mellem produkter og markeder, hvilket kan give anledning til, at der udøves konkurrencepres mellem operatører, der er aktive på hver sit produktmarked. Dette kan også være tilfældet på markeder, hvor et begrænset — men tilstrækkeligt stort — antal virksomheder har forskellige omkostningsstrukturer og står over for en priselastisk efterspørgsel. Der kan også være overskudskapacitet på markedet, hvilket normalt vil give konkurrerende virksomheder muligheder for at øge produktionen meget hurtigt i tilfælde af en prisstigning. På sådanne markeder kan markedsandelene ændre sig over tid, og/eller der kan observeres faldende priser. Hvor markedets dynamik ændrer sig hurtigt, bør der udvises omhu ved valget af den relevante tidshorisont, så den afspejler den relevante markedsudvikling.
- (14) Beslutningen om at udpege et marked som egnet til forhåndsregulering bør også afhænge af en vurdering af, om det er tilstrækkeligt alene at anvende konkurren-

ceretten til at imødegå de markedssvigt, der er konsekvensen af opfyldelsen af de første to kriterier. Konkurrenceretlig indgriben vil efter al sandsynlighed ikke være tilstrækkelig, hvis overholdelseskraevne i forbindelse med en indgriben for at korrigere et markedssvigt er omfattende, eller hvis det er uomgængelig nødvendigt med hyppig og/eller rettidig indgriben.

- (15) Anvendelsen af de tre kriterier bør begrænse antallet af markeder i den elektroniske kommunikationssektor, hvor der pålægges regulerende forpligtelser, og derved bidrage til at opfylde lovrammens mål om gradvis at reducere sektorspecifikke forhåndsregler, efterhånden som konkurrencen på markederne øges. Kriterierne bør anvendes kumulativt, således at manglende opfyldelse af et hvilket som helst af dem bør indikere, at et marked ikke bør udpeges som egnet til forhåndsregulering.
- (16) Der bør dog kun indføres reguleringsmæssig kontrol af tjenester i detaileddet, hvis de nationale tilsynsmyndigheder mener, at målsætningen om sikring af en reel konkurrence og varetægelse af samfundsinteresser ikke ville kunne nås gennem relevante foranstaltninger i engrosleddet eller vedrørende operatørforvalg eller fast operatørvalg. Ved at gribe ind i engrosleddet, herunder med retsmidler, som kan påvirke detailmarkederne, kan EØS-staterne sikre, at så stor en del som muligt af værdikæden er åben for konkurrence, hvilket sikrer det bedste resultat for slutbrugerne. I denne henstilling udpeges derfor primært engrosmarkeder, hvor en rimelig regulering har til formål at råde bod på manglen på en reel konkurrence, som viser sig på slutbrugermarkederne. Påviser en national tilsynsmyndighed, at en indgriben på engrosmarkederne ikke har haft den tilsigtede virkning, kan det være berettiget at pålægge det relevante detailmarked forhåndsregulering, forudsat at de tre kriterier ovenfor er opfyldt.
- (17) Den 17. december 2007 udstedte Europa-Kommissionen en ny henstilling, 2007/879/EF ⁽¹⁾, om relevante produkt- og tjenestemarkeder inden for den elektroniske kommunikationssektor, som er underlagt forhåndsregulering i overensstemmelse med rammedirektivet.
- (18) Udgangspunktet for ændringen af tilsynsmyndighedens henstilling vedrørende relevante markeder er Kommissionens nye henstilling og Kommissionens betragtninger i de forklarede bemærkninger til dens henstilling. Tilsynsmyndigheden har i forbindelse med ændringen taget udgangspunkt i, at sammenligningen af markedsudvikling bør foretages ud fra et EØS-benchmark og ikke blot under hensyntagen til markedssituationen i de enkelte EFTA-stater.

⁽¹⁾ EUT L 344 af 28.12.2007, s. 65.

- (19) På grundlag af markedsudviklingen i EFTA-staterne og de bemærkninger, der er indkommet i forbindelse med den offentlige høring, og andre oplysninger, som tilsynsmyndigheden råder over, ser det ud til, at den måde, hvorpå de elektroniske kommunikationsmarkeder i de tre EFTA-stater fungerer, generelt næppe vil afvige i større udstrækning fra den måde, hvorpå markederne i EU eller i EØS som helhed i gennemsnit fungerer, end den måde, hvorpå de respektive markeder i de enkelte EU-medlemsstater fungerer i forhold til dette gennemsnit.
- (20) Formålet med EØS-aftalen er at skabe »et dynamisk og homogent europæisk økonomisk samarbejdsområde baseret på fælles regler og lige konkurrencevilkår«⁽¹⁾. I lyset af dette mål og ovennævnte betragtninger vedtager tilsynsmyndigheden en henstilling, der er afstemt efter Kommissionens henstilling for at sikre en ensartet anvendelse af de fælles rammebestemmelser og af hensyn til retssikkerheden for de berørte parter på de elektroniske kommunikationsmarkeder i EØS. Antallet af markeder, der vil kunne forhåndsreguleres, nedsættes derfor i denne henstilling fra 18 til 7.
- (21) Nedsættelsen af antallet af markeder, der vil kunne forhåndsreguleres, betyder ikke nødvendigvis, at de markeder, der er blevet fjernet, opererer under reel konkurrence i hver af EFTA-staterne, og at der ikke længere kan anvendes forhåndsregulering på disse markeder. I de bidrag, tilsynsmyndigheden har modtaget i forbindelse med ændringsprocessen, hævdes det, at fortsat regulering kan være berettiget på bestemte markeder.
- (22) Markederne i bilaget er blevet udpeget på grundlag af disse tre kumulative kriterier. For markeder, som ikke er opført i denne henstilling, bør de nationale tilsynsmyndigheder anvende prøven med de tre kriterier på det pågældende marked. For de markeder i bilaget til henstilling 194/311/KOL af 14. juli 2004, som ikke er opført i bilaget til denne henstilling, bør de nationale tilsynsmyndigheder have beføjelse til at anvende prøven med de tre kriterier, så de kan vurdere, om et marked set ud fra de nationale forhold stadig egner sig for forhåndsregulering. For markeder, som er opført i denne henstilling, kan en national tilsynsmyndighed vælge ikke at gennemføre en markedsanalyseprocedure, hvis den fastslår, at de tre kriterier ikke er opfyldt for et bestemt markeds vedkommende. De nationale tilsynsmyndigheder kan udpege markeder, som er forskellige fra markederne i denne henstilling, forudsat at det sker i overensstemmelse med artikel 7 i rammedirektivet. Manglende indberetning af et udkast til en foranstaltning, der påvirker samhandelen mellem EFTA-stater som beskrevet i betragtning 38 i rammedirektivet, kan føre til, at der indledes en overtrædelsesprocedure mod den pågældende stat. Andre markeder end dem, der er opført i denne henstilling, bør afgrænses i henhold til de konkurrenceretlige principper, der er fastsat i tilsynsmyndighedens meddelelse om afgrænsning af det relevante marked med henblik på EØS-konkurrencereglerne⁽²⁾, og være i overensstemmelse med tilsynsmyndighedens retningslinjer for markedsanalyse og vurdering af stærk markedsposition samt ovenstående tre kriterier.
- (23) Blot fordi der i henstillingen udpeges produkt- og tjenestemarkeder, hvor det kan være berettiget at pålægge forhåndsregulering, kan det ikke udledes, at det altid er berettiget at pålægge regulering, eller at disse markeder skal underlægges reguleringsforpligtelserne i særdirektiverne. Navnlig kan der ikke pålægges regulering, eller reguleringen skal trækkes tilbage, hvis der er en reel konkurrence på disse markeder ved manglende regulering, dvs. hvis ingen operator har en stærk markedsposition i den betydning, der er fastsat i artikel 14 i rammedirektivet. Reguleringsforpligtelser skal være rimelige og tage udgangspunkt i det konstaterede problem, de skal være proportionale, og de skal være berettigede vurderet i lyset af rammedirektivets målsætninger navnlig ved at sikre brugerne de størst mulige fordele, modvirke konkurrenceforvridning eller -begrænsning, fremme effektive investeringer i infrastruktur og tilskynde til innovation og fremme en effektiv anvendelse og forvaltning af radiofrekvenser og nummerressourcer.
- (24) Udpegelsen af markeder i denne henstilling sker, uden at det berører markeder, som kan være afgrænset i specifikke sager efter konkurrenceretten. Endvidere berører anvendelsesområdet for forhåndsregulering ikke anvendelsesområdet for de aktiviteter, som måtte blive analyseret efter konkurrenceretten.
- (25) Denne henstilling har været genstand for en offentlig høring og drøftelser med de nationale tilsyns- og konkurrencemyndigheder og andre nationale myndigheder i EFTA-staterne.
- (26) Denne henstilling bør tolkes i lyset af de forklarende bemærkninger til Kommissionens henstilling 2007/879/EF om relevante produkt- og tjenestemarkeder inden for den elektroniske kommunikationssektor, som er underlagt forhåndsregulering i overensstemmelse med rammedirektivet. De forklarende bemærkninger omfatter bl.a. en beskrivelse af teknologiudviklingen i relation til de markeder, der er defineret i henstillingen —

VEDTAGET FØLGENDE HENSTILLING:

1. Ved afgrænsningen af relevante markeder efter de nationale forhold, jf. artikel 15, stk. 3, i den akt, hvortil der henvises i punkt 5cl i bilag XI til EØS-aftalen, Europa-Parlamentets og

⁽¹⁾ Fjerde betragtning i præamblen til EØS-aftalen.

⁽²⁾ EFTA-Tilsynsmyndighedens afgørelse nr. 46/98/KOL af 4.3.1998 om udstedelse af to meddelelser på konkurrenceområdet om henholdsvis afgrænsning af det relevante marked inden for konkurrenceretten i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) og aftaler af ringe betydning, der ikke falder ind under EØS-aftalens artikel 53, stk. 1 (EFT L 200 af 16.7.1998, s. 46), og EØS-Tillæg nr. 28 af 16.7.1998, s. 1.

Rådets direktiv 2002/21/EF om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, som tilpasset aftalen ved protokol 1 og sektortilpasningerne i bilag XI til denne aftale, bør de nationale tilsynsmyndigheder analysere de produkt- og tjenestemarkeder, der er udpeget i bilaget til denne henstilling.

2. Ved afgrænsningen af andre markeder end dem, der er anført i bilaget, bør de nationale tilsynsmyndigheder sikre, at følgende tre kriterier er opfyldt kumulativt:

a) store og varige hindringer for markedsadgang. Disse kan være af strukturel, retlig eller reguleringsmæssig karakter

b) en markedsstruktur, som ikke tenderer mod en reel konkurrence inden for den relevante tidshorisont. Når dette kriterium anvendes, skal konkurrencesituationen bag adgangshindringerne undersøges

c) utilstrækkelige muligheder for alene at anvende konkurrenceretten til at imødegå det eller de pågældende markedssvigt.

3. Denne henstilling berører ikke markedsafgrænsninger, resultater af markedsanalyser og regulerende forpligtelser, som er vedtaget af de nationale tilsynsmyndigheder i henhold til artikel 15, stk. 3, og artikel 16 i den akt, hvortil der henvises i punkt 5cl i bilag XI til EØS-aftalen og som tilpasset aftalen ved protokol 1 og sektortilpasningerne i bilag XI til denne aftale (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester) inden datoen for vedtagelsen af denne henstilling.

4. Denne henstilling er rettet til EFTA-staterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 5. november 2008.

På EFTA-Tilsynsmyndighedens vegne

Per SANDERUD
Formand

Kurt JAEGER
Medlem af Kollegiet

BILAG

Detailniveau

1. Adgang til det offentlige telefonnet på et fast sted for privat- og erhvervskunder.

Engrosniveau

2. Access i det offentlige telefonnet på et fast sted.

I denne henstilling omfatter access også fremføring af opkald afgrænset på en sådan måde, at det i en national sammenhæng stemmer overens med de grænser, der er fastlagt for markederne for transit og terminering af opkald på det offentlige telefonnet leveret på et fast sted.

3. Opkaldsterminering i individuelle offentlige telefonnet på et fast sted.

I denne henstilling omfatter opkaldsterminering også fremføring af opkald afgrænset på en sådan måde, at det i en national sammenhæng stemmer overens med de grænser, der er fastlagt for markederne for access og transit af opkald på det offentlige telefonnet leveret på et fast sted.

4. Engrossalg af (fysisk) netværksinfrastrukturadgang (herunder delt eller fuldt ubundet adgang) på et fast sted.

5. Engrossalg af bredbåndstilslutning.

Dette marked omfatter ikke-fysisk eller virtuel netværksadgang, herunder bitstrømstilslutning på et fast sted. Dette marked er et efterfølgende marked i forhold til den fysiske adgang, der er omhandlet under 4, idet engrossalg af bredbåndstilslutning kan opnås ved brug af dette input i kombination med andre elementer.

6. Engrossalg af terminerende segmenter af faste kredsløb, uanset hvilken teknologi der benyttes til at levere lejet kapacitet eller kapacitet til bestemte formål.

7. Terminering af taleopkald på individuelle mobiltelefonnet.
-